

**GIDA AMAÇLI YETİŞTİRİLEN
HAYVANLAR İÇİN KULLANILAN
KARMA YEMLERİN
ETİKETLENMESİ HAKKINDA
UYGULAMA KILAVUZU**

2012

Yayımcı : **Türkiye Yem Sanayicileri Birliği Derneği İktisadi İşletmesi**

Yayımcı adresi : Çetin Emeç Bulvarı Öveçler Mahallesi 1065 (eski 2.cad)
No: 38/7 Çankaya Ankara

Basımcı : **Poyraz Ofset**

Basımcı adres : İvedik OSB. 2. Matbaacılar Sit. 1534. Sk. No. 9 ANKARA

Basım yeri : Ankara

Basım tarihi : Aralık 2012

Basım adedi : 1000 adet

ÖNSÖZ

Bakanlığımızın en önemli sorumluluklarından biri hayvansal üretimi artırmak ve halkımıza güvenilir gıda arzını sağlamaktır. Tarladan sofraya güvenilir gıda arzının sağlanmasında hayvanlara yedirilen yemler gıda güvenilirliği zincirinin önemli bir halkasını teşkil eder.

5996 Sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu” kapsamında AB müktesebatına uyumlu olarak yayımlanıp yürürlüğe giren “Yemlerin Piyasaya Arzı ve Kullanımı Hakkında Yönetmelik” yemlerin amacına uygun bir şekilde kullanımını sağlamak, yetiştiricileri bilgilendirmek ve haksız rekabetin önüne geçmek için etiketleme ile ilgili kuralları da belirlemiştir.

Yem sektörüne ışık tutmak ve yemlerin doğru kullanımını sağlamak amacıyla Bakanlığımız, ilgili sektör temsilcileri ve üniversitelerimiz ile birlikte gıda amaçlı yetiştirilen hayvanlar için kullanılan yemlerin etiketlenmesine dair bir kılavuz hazırlanmıştır.

Yemlerin doğru etiketlenmesi için hazırlanan bu kılavuz ile birlikte iyi üretim uygulamaları ve yem işletmelerinde hijyen kuralları hakkında yayımlanacak olan kılavuzlar da sektörün gelişmesine ve üretim standartlarının yükseltilmesine yardımcı olacaktır.

Bu kılavuzun tüm kullanıcılara yararlı olmasını diler, hazırlanmasında emeği geçen tüm kişi ve kurumlara teşekkür ederim.

Prof. Dr. İrfan EROL
Gıda ve Kontrol Genel Müdürü

Değerli Sektör Temsilcileri,

5996 Sayılı “Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu”na bağlı olarak yayınlanıp yürürlüğe giren “Yemlerin Piyasaya Arzı ve Kullanımı Hakkında Yönetmelik”in 24.Maddesinde belirtilen iyi etiketleme uygulamalarıyla ilgili bu kılavuzu sektörümüz istifadesine sunmaktan büyük bir memnuniyet duymaktayız.

Yemlerin, mevzuata uygun ve doğru bir şekilde etiketlenmesini sağlamak, piyasada haksız rekabetin önüne geçmek, tüketicileri doğru şekilde bilgilendirmek amacıyla oluşturulan ve etiket örnekleriyle de desteklenen bu kılavuz, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü Yem Daire Başkanlığı, ilgili sivil toplum örgütleri ve akademisyenlerimiz ile Birliğimizin yoğun işbirliği sonucunda hazırlanmıştır.

Mevzuata ilişkin yürürlüğe giren yeni yönetmelik hükümleriyle birlikte sektörel anlamda değişimlerin hızla yaşandığı ve çeşitli sıkıntıları da barındıran bu günleri; gelecek nesillerimizin sağlıklı beslenebilmesi amacıyla üretilen hayvansal ürünlerin temelini oluşturan yemlerimizin, daha kaliteli ve güvenilir olması için üstesinden gelinmesi gereken bir süreç olarak görmekteyiz.

Ülkemiz mevzuatının AB müktesebatına uyumu anlamında çıkarılan ve sektörümüzün işleyişini doğrudan etkileyen benzer hükümlere sektörümüzün uyumunu kolaylaştırmak, yeni mevzuata geçişimizin yumuşak ve doğru bir şekilde gerçekleşmesini sağlayacak olan bu ve benzeri kılavuzların hazırlanıp, sektörümüz yararına sunulması Birliğimizin önemli görevleri arasında yer almaya devam edecektir.

Bu vesile ile bu kılavuzun ve akabinde çıkarılacak olan yeni uygulama kılavuzlarının hazırlanmasında, başta Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımız olmak üzere, emeği geçen tüm üyelerimize, sektör paydaşlarımıza, akademisyenlerimize ve ilgili sivil toplum kuruluşlarına Birliğimiz adına şükranlarımızı sunarız.

M. Ülkü KARAKUŞ
Türkiye Yem Sanayicileri Birliği Başkanı

İçindekiler

I. Giriş	2
II. Amaç ve kapsam	2
III. Tanımlar	3
IV. Etiketleme ile ilgili hususlar	5
V. Etiketleme	10
A. Genel prensipler	10
B. Etiket	10
1. Etiket tasarımı	10
2. Örnekler	11
Ek I. Etiketlerde iddiaların (özel beyan) kullanılması	21
Ek II. Etiket bilgilerine ilişkin özet tablo	26

I. GİRİŞ

Yemlerin Piyasaya Arzı ve Kullanımı Hakkında Yönetmelik, 27 Aralık 2011 tarih ve 28155 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 24 üncü maddesi gıda amaçlı yetiştirilen hayvanlar için kullanılan karma yemlerin etiketlenmesi hakkında uygulama kılavuzu oluşturulması hükmünü ortaya koymaktadır.

Yemlerin Piyasaya Arzı ve Kullanımı Hakkındaki Yönetmelik ile getirilen yeni düzenlemeler, yem işletmecilerine daha çok sorumluluk yüklemekte, etiketleme kuralları ve prosedürlerine uyum sağlamalarını amaçlamaktadır.

İyi etiketleme uygulamaları aşağıdaki amaçlara yönelik olmalıdır.

- Yararlı bilgi sağlamak ve ürünün doğru kullanımını kolaylaştırmak.
- Yetiştiriciler dahil ürünün alıcıları ve kullanıcılarının etiketleme ile ilgili belirli taleplerini karşılamak
- Gelişmeye olanak sağlayacak kadar esnek olmak ve üreticilerin rekabetçi piyasada ürünlerinde alıcıları için değişiklik yapabilmelerine imkan vermek.

II. AMAÇ VE KAPSAM

a) Bu Uygulama Kılavuzu, gıda amaçlı yetiştirilen hayvanların beslenmesi için piyasada bulunan karma yemlerin (ambalajlı veya ambalajsız) etiketlenmesini kolaylaştırmayı amaçlar ve yetiştirici için önemli olan bilginin etikette uygun bir şekilde gösterilmesini sağlar.

b) Uygulama Kılavuzu üreticinin karma yemi etiketlemesinde kolaylık sağlaması amacıyla bazı pratik tavsiyeler içerir.

c) Uygulama Kılavuzu karma yemin etiketlenmesi ile ilgili yönetmelik hükümlerini açıklar. Yem üreticisinin alıcıya sağlaması gereken etiket içeriklerini belirtir. Kılavuz aynı zamanda, ürünün, tedarikçi ve/veya üreticisinin kolay tanınmasını sağlamak için izlenebilirlikle ilgili etiketleme özellikleri hakkında yardımcı olur.

ç) Bu Kılavuz yetiştiricilere, kendi ihtiyaçlarına en iyi uyan ürünlerle ilgili bilinçli bir seçim yapmaları için gerekli olan bilgiyi sağlamayı amaçlar. Uygulama Kılavuzu, işletmecilere istedikleri takdirde daha fazla bilgi sağlamaları konusunda yardımcı olur. İsteğe bağlı olarak etikette yer alabilecek bilgilerin pratik örneklerini verir

d) Uygulama Kılavuzu yetiştiriciler için gerekli bilgiyi sağlamayı ve aynı zamanda tedarikçilerinin (karma yem üreten firmalar veya kooperatifler) rekabetçiliğini korumayı ve muhafaza etmeyi amaçlar.

e) Uygulama Kılavuzu aynı zamanda Yönetmeliğin 12 nci maddesinde belirtildiği üzere yeni mevzuat çerçevesinde etikette belirtilen iddiaların nasıl yorumlanacağını, nasıl uygulanacağını belirler, bu iddiaların anlamlı olmasını temin eder ve alıcının karma yemi en iyi şekilde kullanmasına olanak verir. İddia çeşitleri ile ilgili daha fazla bilgi, iddiaların kanıtlanması ile ilgili hususlar, aynı zamanda iddia örneklerinin bir listesi bu Uygulama Kılavuzu’nun EK-1’inde verilmiştir.

f) Etiketın kullanılması, bilginin, yetiştiriciler tarafından açık olarak anlaşılmasını sağlayan en önemli faktördür. Bu kılavuz etiketleme örneklerini de içerir.

g) Karma yemin piyasaya arzı ve kullanımı ele alındığında, Uygulama Kılavuzu Yönetmelikte yer alan hükümleri işaret eder. Üretici yem ile ilgili mevzuata uymalıdır ve kullanıcı da bundan haberdar olmalıdır. Bu Uygulama Kılavuzu, yem maddelerine, ev ve süs hayvanları ile kürk hayvanları için üretilen karma yemlere, yem katkı maddelerine ve premikslere uygulanmaz; Yemler ile ilgili diğer mevzuatta belirtilen özel hükümler saklı kalmak şartıyla, gıda amaçlı yetiştirilen hayvanların beslenmesi için üretilen karma yemlerin etiketlenmesinde kullanılır.

ğ) Bu kılavuzda yapılacak güncellemeler ve değişiklikler Bakanlık internet sitesinde yayımlanır.

III. TANIMLAR

a) Bakanlık: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,

b) En kısa depolama ömrü: Uygun depolama koşulları altında, yemin etiketlenmesinden sorumlu kişi tarafından yem ile ilgili beyan edilen özelliklerin korunduğunun garanti edildiği süreyi,

c) Etiket: Yemin ambalajı veya kabına eklenen veya üzerine iliştirilen künyeyi, sembolü, resmi, yazıyı, baskıyı, deseni, işareti, kabartmayı veya diğer tanımlayıcı nesneyi,

ç) Etiketleme: Reklam amacı dâhil, yemle birlikte bulunan ve yemi tanımlayan ifadeler, özellikler, ticari işaretler, marka adı, resim veya sembol gibi bilgilerin yeme ait paket, kap, etiket, doküman, halka, kuşak veya internet gibi araçlarla bildirimi,

d) Etiketlemeden sorumlu kişi: yemi piyasaya ilk önce süren yem işletmecisini veya yemi kendi adına veya şirketi adına piyasaya süren yem işletmecisini,

e) Gıda amaçlı yetiştirilen hayvan: İnsan tüketimi için kullanılan, gıda üretimi amacıyla beslenen, yetiştirilen veya bakılan hayvanı,

f) Gıda amaçlı yetiştirilmeyen hayvan: İnsanlar tarafından beslenen, yetiştirilen veya bakılan ancak insan tüketimi için kullanılmayan kürk hayvanları, ev ve süs hayvanları, laboratuvarlar, hayvanat bahçeleri ve sirklerde barındırılan hayvanı,

g) Günlük rasyon: Belli tür, yaş ve verimdeki bir hayvanın tüm besin madde ihtiyaçlarını karşılamak için ihtiyaç duyduğu, % 12 nem içeriği üzerinden hesaplanan günlük toplam yem miktarını,

ğ) Hayvan kategorileri: Kanatlı, domuz, siğir, koyun, keçi, balık, at gibi kategorileri,

h) İddia: Yem mevzuatına göre belirtilmesi zorunlu olmayan, yem içinde yer alan bir maddenin varlığına veya yokluğuna, özel bir besin özelliğine veya yemin işleme şekline göre ya da bunlar ile alakalı olarak yemde özel bir fonksiyon ileri süren resimli, grafik veya sembolik ifadeler de dahil herhangi bir formda belirten mesaj veya simgeyi,

ı) İşleme yardımcıları: Tek başına yem olarak tüketilmeyen, yemlerin ya da yem maddelerinin işlenmesi sırasında teknolojik amaçla kullanılan, teknik olarak önlenemeyen kalıntıları bırakma ihtimali olan ancak bu kalıntıların hayvan, insan veya çevre üzerinde olumsuz etkileri olmayan ve nihai ürün üzerinde herhangi bir teknolojik etki göstermeyen maddeleri,

i) İşletme: Yem işi alanında faaliyet gösteren kuruluşu,

j) Karma yem: Hayvanların ağızdan beslenmesi için tam veya tamamlayıcı yem şeklinde, yem katkı maddelerini içeren veya içermeyen, en az iki yem maddesinin karışımını,

k) Mineral yem: En az % 40 ham kül içeren tamamlayıcı yemi,

l) Özel besleme amacı: Sindirim, emilim veya metabolizma işlemleri geçici veya geri dönülmez bir şekilde bozulmuş ya da bozulma ihtimali olan ve bu nedenle kendi durumlarına uygun yemler verilmek suretiyle özel besin ihtiyaçlarının karşılanması,

m) Özel besleme amacı taşıyan yem: Kendi özel bileşimi veya üretim metoduyla özel besleme amacını karşılayabilen, ilaçlı yemleri kapsamayan ve diğer yemlerden farklı olan yemi,

n) Parti veya seri: Orijin, çeşit, ambalaj şekli, paketleyici, sevkiyatçı, etiketleme gibi sahip olunan ortak özellikleri bakımından ayırt edilebilir miktardaki bir yemi, bir üretim prosesinde ise üniform üretim parametreleri kullanılarak bir işletmedeki bir ünite üretim miktarını ya da seri üretim halinde ve birlikte depolandığında ünitelerin sayısını,

o) Piyasaya arz: Bu Yönetmelik kapsamındaki yemlerin, bedelli veya bedelsiz piyasaya sunulmasını,

ö Premiks: Hayvanlara doğrudan yedirilmeyen, yem katkı maddelerinin karışımı ya da bir veya birden fazla yem katkı maddesinin taşıyıcı olarak kullanılan bir yem maddesi veya suyla karışımını,

p) Tam yem: Bileşimi bakımından günlük rasyon için yeterli olan yem karışımını,

r) Tamamlayıcı yem: Bileşimi itibarıyla belirli maddeler bakımından zengin içeriğe sahip, başka bir yemle birlikte kullanıldığında günlük rasyon için yeterli olan karma yemi,

s) Taşıyıcı: Bir yem katkı maddesini teknolojik fonksiyonunu değiştirmeden veya teknolojik etkisini azaltmadan çözmek, seyreltmek, yaymak veya bunların dışında o katkı maddesini fiziksel olarak değiştirmek ya da taşınmasını, uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla kullanılan maddeyi,

ş) Yem işi: Kâr amaçlı olsun veya olmasın, kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından kendi hayvanlarını beslemek üzere üretim, işleme ve depolama yapan üreticiler dâhil yemin üretimi, imalatı, işlenmesi, depolanması, nakliyesi veya pazarlanması ile ilgili faaliyeti,

t) Yem işletmecisi: Kendi sorumluluğu altında yürütülen yem işinin bu Yönetmelik hükümlerine uygunluğunun sağlanmasından yasal olarak sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi,

u) Yem katkı maddesi: Yem katkı maddeleri için tanımlanan fonksiyonlardan bir veya birkaçına sahip, yeme veya suya katılan, yem maddesi ve premiksler dışındaki maddeler, mikroorganizmalar veya preparatları,

ü) Yem maddeleri: Hayvanların besin maddesi ihtiyaçlarını karşılayan, doğal, taze, korunmuş halde olan bitkisel veya hayvansal orijinli ürünler ve bunlardan endüstriyel işleme sonucu elde edilen ürünler ile hayvanların ağızdan beslenmesi amacıyla, premikslerde taşıyıcı olarak ya da karma yemlerin hazırlanmasında doğrudan ya da işlenerek kullanılan, yem katkı maddesi içeren ya da içermeyen organik veya inorganik maddeleri,

ifade eder.

IV. ETİKETLEME İLE İLGİLİ HUSUSLAR

A- Zorunlu etiketleme, isteğe bağlı etiketleme ve diyetetik (özel besleme amaçlı) yemlerin etiketlenmesine ilişkin hususlar.

1. Zorunlu etiketleme: Etikette aşağıda belirtilen bilgiler yer almalıdır

a) Ürünün ticari ismi

- Ürünün ticari ismi, ürünün kullanım amacı ve özellikleri hakkında kullanıcıyı yanıltıcı olmamalıdır.

b) Karma yemin tipi

- Karma yem tipinin açıklaması: Uygun bir şekilde ‘tam yem’ veya ‘tamamlayıcı yem’
 - ‘Tam yem’ için, eğer uygunsa ‘tam süt ikame yemi’ veya ‘broyler yemi’ gibi adlandırmalar kullanılabilir,
 - ‘Tamamlayıcı yem’ için, uygunsa aşağıdaki adlandırmalar kullanılabilir: mineral yem; tamamlayıcı süt ikame yemi; tamamlayıcı sığır süt yemi; tamamlayıcı sığır besi yemi gibi adlandırmalar yapılabilir

c) Etiketlemeden sorumlu yem işletmecisinin isim ve adresi

- Etiketlemeden sorumlu kişi, karma yemi piyasaya ilk süren yem işletmecisi veya yemi piyasaya kendi adına veya şirketi adına piyasaya süren yem işletmecisi olmalıdır. Karma yemi kendi adına piyasaya süren bir perakendeci, etiketlemenin doğruluğundan sorumludur ve etiket perakendecinin adı ve adresini içermelidir.
- Üreticinin etiketlemeden sorumlu kişi olmadığı durumlarda, aşağıdakiler sağlanmalıdır:
 - Üreticinin adı veya firma adı ve adresi ve üreticinin onay ya da kayıt numarası

ç) Yem Hijyeni Yönetmeliği’ne göre işletme onaylı bir işletme ise işletme onay numarası

d) Parti veya seri numarası

e) Net miktar

- Katı ürünlerde kütle birimi olarak, sıvı ürünlerde kütle veya hacim birimleri olarak belirtilen net miktar. Dökme yemler için net miktar, ya dökme yemin etiket bilgilerini içeren belgede ya da dökme yemin etiket bilgilerini içeren belgeye ilave edilen irsaliye veya faturada yer almalıdır.

f) Kullanım talimatı

- Kullanım amacı ve hedef hayvan türü belirtilmelidir.
- Ruminantlar için kullanımı yasaklanan hayvansal kaynaklı yem maddelerini (ör. Balık unu, kanatlı unu, et-kemik unu, kan unu veya kan ürünleri), içeren karma yemler için kullanım talimatlarında “GEVİŞ GETİREN HAYVANLARIN BESLENMESİNDE KULLANILAMAZ” ifadesi yer almalıdır.

- Karma yem, diğer hayvan türleri için belirlenen maksimum seviyelerin üzerinde katkı maddeleri içeriyorsa (Ör. Danalar için süt ikame yemlerindeki A vitamini, diğer türler için izin verilen en yüksek A vitamini seviyesini genel olarak geçer), veya diğer hayvan türleri için izin verilmeyen katkı maddeleri içeriyorsa, etikette 'sadece hedef hayvanlar için kullanılır' ifadesi kullanılmalıdır.
- Eğer tamamlayıcı yemdeki katkı maddesi miktarı, tam yemler için belirlenmiş maksimum seviyeyi aşıyor ise günlük rasyondaki yem katkı maddelerinin güvenilir seviyede olmasını sağlamak amacıyla, tamamlayıcı yemler için:
 - hayvan başına günlük tamamlayıcı yem miktarı, gram veya kilogram veya hacim birimleri ile veya
 - günlük rasyondaki yüzdesi veya
 - her bir kilogram tam yemdeki miktarı veya yüzdesi belirtilir.

g) Kullanım süresi

.....Tarihinden önce kullanılır / En uyguntarihinden önce

- '.....Tarihinden önce kullanım' özellikle mikrobiyolojik olarak çabuk bozulan ürünler için kullanılır. Tarihlerin sayısal gösterimi gün, ay ve yıl sıralamasını takip eder ve format etiket üzerinde aşağıdaki kısaltmadaki şekilde yer alır: 'GG/AA/YY'. Eğer üretim tarihi belirtilmişse, tarihinden önce kullanım şu şekilde gösterilebilir: 'üretim tarihinden sonra (gün veya ay şeklinde süre)'.
- 'En uygun ...tarihinden önce' ibaresi mikrobiyolojik olarak çabuk bozulan ürünler dışındaki karma yem çeşitleri için kullanılır. Tarihlerin sayısal gösterimi ay ve yıl sıralamasını takip eder ve format etiket üzerinde aşağıdaki kısaltmadaki şekilde yer alır: 'AA/YY'. Eğer üretim tarihi belirtilmişse, 'en uygun ...tarihinden önce' kullanım şu şekilde gösterilebilir: 'üretim tarihinden sonra (uygun şekilde gün ve ay şeklinde süre)'.
- İsteğe bağlı olarak, üretim tarihi (gün, ay ve yıl)
- Diyetetik yem için kullanım süresi besleme amacının normal olarak sağlanması için gerekli olan aralığı belirtir. Üreticiler, belirli sınırlar içinde daha kesin kullanım süreleri belirleyebilirler

ğ) Karma yemin özellikleri

- Yem maddeleri beyanı
 - Karma yemdeki tüm yem maddeleri ağırlıklarına göre azalan sıralamada listelenir. Yem maddeleri 'Kompozisyon/Bileşenler' başlığı altında listelenir ve her bir yem maddesinin ismi belirtilir.
 - Bir yem maddesinin varlığı etiketlemede, özellikle karma yemin ticari isminde, kelime, resim veya grafik olarak vurgulanırsa, vurgulanan bu yem maddesinin adı ve ağırlığa göre yüzdesi gösterilir.
- Yem maddelerinin isimleri

- Yemlerin Piyasaya Arzı ve Kullanımı Hakkındaki Yönetmeliğin 23 ncü maddesinde belirtilen Yem Maddeleri Kataloğu'nda yer alan yem maddeleri isimlerinin kullanılması önerilir. Ancak, Katalogda listelenen yem maddesi ismi Katalogun tüm ilgili hükümlerine (açıklama) uyulması şartı ile kullanılabilir.
- Etiketlemeden sorumlu kişi Yem Maddeleri Kataloğu'nda listelenenden farklı bir yem maddesi ismi kullanmaya karar verebilir (ör.ticari isim). Şeffaflık adına, Katalogda kullanılan yem maddesinin isminin bu ticari ismin yanına eklenmesi (parantez içinde) önerilir.
- Herhangi bir durumda, Yem Maddeleri Kataloğu'nda bulunmayan bir yem maddesini ilk kez piyasaya süren kişi, bu Yönetmeliğin 23 üncü maddesinin beşinci fıkrasına göre Bakanlığa bildirimde bulunur ve bununla ilgili izni alırlar.
- Karma yem bir veya birkaç genetik yapısı değiştirilmiş yem maddesi (ör. genetik yapısı değiştirilmiş soya), veya genetik yapısı değiştirilmiş üründen elde edilmiş yem maddesi (ör. genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiş soya fasulyesi küspesi) içeriyorsa Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik ve Biyogüvenlik Kurul kararlarına uygun olarak etiketlenmelidir.
- Yem katkı maddelerinin beyanı
 - Yem katkı maddeleri uygun bir şekilde “Katkı Maddeleri” başlığının altında, katkı maddeleri listesinde izin verilen en uygun miktar birimi ile gösterilmelidir.
 - Aşağıdaki katkı maddeleri etikette bildirimi zorunlu katkı maddeleridir, bu katkı maddeleri için isim, katkı maddesinin miktarı, fonksiyonel grubu veya kategorisinin adı ve varsa tanımlayıcı numarası belirtilmelidir;
 - Herhangi bir hedef tür için en yüksek içeriğin belirlendiği katkı maddeleri: buradaki “hedef türler”, karma yemin hedeflendiği tüm hayvan türlerini nitelendirmek için kullanılır.
 - Zooteknik katkı maddeleri ve koksidiyostatlar ve histomonostatlar
 - “Üre ve türevleri” ile “Amino asitler ve hidroksi analogları” fonksiyonel grubuna dahil olan ürünler ve bunların kalsiyum tuzları ile isopropil esterleri, mevzuatta belirtilen özel etiketleme hükümlerine göre “Katkı Maddeleri” başlığı altında karma yem etiketi üzerinde gösterilmelidir.
 - Aynı kategori veya fonksiyonel gruba ait yem katkı maddeleri bir arada belirtilmelidir, böylece kategori/fonksiyonel grup sadece bir kere belirtilmiş olur.
 - Eğer bir yem katkı maddesi, etiket üzerinde kelime, resim veya grafiklerle öne çıkarılıp önemseniyorsa, o yem katkı maddesinin ismi ve miktarı da belirtilmelidir.

- İz element bileşikleri kullanılmış ise iz elementin bileşik hali değil, kendisi etikette belirtilmelidir. (ör. bakır sülfat yerine bakır miktarı).
- Eğer bir yem katkı maddesi birden fazla fonksiyonel gruba ait ise, söz konusu karma yemin temel fonksiyonuna uygun fonksiyonel grup veya kategori gösterilecektir.
- Yem katkı maddesi bir GDO veya GDO'dan elde edilmişse, veya genetik yapısı değiştirilmiş üründen elde edilmiş bir taşıyıcı ihtiva ediyorsa, Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerine Dair Yönetmelik ve Biyogüvenlik Kurulu kararlarına uygun olarak etiketlenmelidir.
- Analitik Bileşenler
 - Karma yemlerin besin değerleri ile ilgili analitik bileşenler hayvan türlerine göre değişir ve Yemlerin Piyasaya Arzı ve Kullanımı Hakkında Yönetmeliğin EK-6 İkinci Bölümüne göre belirtilir.
 - Karma yemde nem içeriği aşağıdaki yüzdeleri aştığı durumlarda belirtilir:
 - Organik madde içermeyen mineral yemlerde %5'i aştığında
 - Süt ikame yemleri ve %40'tan fazla süt mamulü içeren karma yemlerde %7'yi aştığında
 - Organik madde içeren mineral yemlerde %10' u aştığında,
 - Diğer karma yemlerde %14'ü aştığında
 - Hidroklorik asitte çözünmeyen kül miktarı kuru maddenin %2,2'sini geçemez. Ancak, etikette belirtilmesi şartıyla aşağıda belirtilenler için bu oran aşılabılır:
 - İzin verilen mineral kaynaklı bağlayıcı maddeleri içeren karma yemlerde,
 - Mineral yemlerde,
 - Pirinç veya şeker pancarı yan ürünlerini %50'den fazla oranda içeren karma yemlerde,
 - %15'in üzerinde balık unu içeren kültür balığı karma yemlerinde.
 - Eğer enerji ve/veya protein değeri belirtilmişse, belirtilen bu değer, Bakanlıkça uygun bulunan resmi metotlara göre belirlenmiş olmalıdır.

2. İsteğe bağlı etiketleme: Zorunlu etiketleme bilgilerine ilave olarak, isteğe bağlı bazı bilgilere de etikette yer verilebilir.

- Karma yemin besin maddesi değerleri (analitik değer) ile ilgili ilave bilgiler sunulabilir, bu bilgiler yetiştirici tarafından anlaşılabilir olmalı ve analizi mümkün olmalıdır.
- Karma yemin özel yapısına, içerdiği maddelere ya da yem katkı maddelerine ya da bunların fonksiyonlarına bağlı olarak, yemler ile ilgili bir takım özel iddialarda bulunulabilir. Etiketlemeden sorumlu kişi ya da kurum özel iddiaların

doğrulanmasından sorumludur, iddialar bilimsel olarak ispatlanabilir olmalıdır. İddiaların kullanılması bir takım yükümlülüklerin yerine getirilmesini gerektirir. Bu hususla ilgili ayrıntılı bilgiler EK-1’de verilmiştir.

- Tatlandırıcı maddeler için, katkı listesi yerine tatlandırıcı maddeler karışımının miktarı ile birlikte “tatlandırıcı maddeler karışımı” ifadesi belirtilebilir.

3. Özel besleme amaçlı yemlerin etiketlenmesi: Yukarıda belirtilen etiket bilgilerine ek olarak aşağıdaki hususlar dikkate alınır

- Özel besleme amaçlı diyetetik yemler için, ‘DİYETETİK’ nitelendirme ifadesi, yemin adının yanında belirtilmelidir.
- Özel besleme amaçlı yemler (Diyetetik yem) için, besleme amacı ve temel besinsel özellikleri ile ilgili bilgiler Özel Besleme Amaçlı Yemler İle İlgili Kullanım Amaçları Listesinde belirtilen bilgilere uygun olmalıdır.
- Diyetetik yem için, ‘yemi kullanmadan önce veya kullanım süresini uzatmadan önce bir hayvan besleme uzmanı veya veteriner hekimin görüşü alınmalıdır’ cümlesi yer almalı ve Özel Besleme Amaçlı Yemler İle İlgili Kullanım Amaçları Listesi’nin 6 ncı sütununda yer alan ek özellik belirtilmelidir.

B- Alıcının talebine bağlı olarak verilen bilgiler

- Etiketlemeden sorumlu kişi, alıcının talebi üzerine, yem formülasyonuna göre karmadaki yem madde miktarları hakkında $\pm$ %15 değer aralığında bilgi verebilir.
- Etiketlemeden sorumlu kişi, karma yemde kullanılan ve etikette belirtilmesi zorunlu olmayan katkı maddelerinin isimlerini, ayırt edici kodunu, ya da fonksiyonel grubun adını alıcının talebi üzerine verebilir.
- Karma yem kullanıcısına ek bilgi/tavsiye sağlamak için ilave belge veya araçlar (kağıt, internet, telefon,...) kullanılabilir.

V. ETİKETLEME

A. Genel prensipler

- Tüm zorunlu etiketleme detayları bütünüyle, ambalajın, konteynerin göze çarpan bir yerine yapıştırılmış bir etiket üzerinde veya beraberindeki bir dokümana iliştilmiş bir şekilde (karma yem ambalajsız olarak teslim edildiği durumlarda), açık, görünecek şekilde, okunaklı ve silinmeyecek şekilde olmalı ve piyasaya sürüldüğünde Türkçe olarak yazılmış olmalıdır.
- Zorunlu tüm bilgiler etikette yer almalıdır. İsteğe bağlı bilgi sağlanması ile ilgili bir karar alınır, isteğe bağlı etiketleme detaylarının bir kısmı veya tümü, etiketi çok fazla doldurmak şartı ile etikette yer alabilirler.
- Etiketle yer almayan isteğe bağlı etiketleme bilgisi tercihen tek bir ortamda düzenlenmelidir. Bu ek bilgiler sipariş veya teslimat sırasında veya olası farklı yollarla, ör. kağıt ile veya elektronik olarak sağlanabilir.

B. Etiket

1. Etiket tasarımı

- Ambalajda satılan karma yemler için etiket, karma yem ambalajının üzerine iliştilir. Ambalajsız teslimatlarda, karma yem Yemlerin Piyasaya Arzı ve Kullanımı Hakkında Yönetmeliğe ve ilgili diğer yem mevzuatına göre tüm zorunlu etiketleme detaylarını içeren bir doküman ile birlikte teslim edilir.
- Alıcılar tarafından etiketleme bilgilerine kolay erişebilmek ve bilgilerin okunaklı olmasını sağlamak için, başlık ve alt başlıkların kullanılması önerilir.
- Etiket bilgileri açık, okunaklı ve silinmeyecek şekilde olmalıdır.

2. Etiket örnekleri

Örnek 1a: Tam yem etiketi

(İsteğe bağlı etiketleme detayları olmaksızın)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

XY Broyler Geliştirme Yemi

14 -24 günlük broylerlerin beslenmesi için tam yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%21	Metiyonin	%0.6
Ham selüloz	%3.5	Kalsiyum	%1.0
Ham yağ	%8.5	Sodyum	%0.15
Ham Kül	%5.5	Fosfor	%0.6
Lizin	%1.5		

BİLEŞEN LİSTESİ

Buğday, Mısır, Kabuğu ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Tam yağlı soya (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Kolza tohumu, Mısır gluten yemi (genetik yapısı değiştirilmiş mısırdan elde edilmiştir) Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Dikalsiyum fosfat, Kalsiyum karbonat, Sodyum bikarbonat, Sodyum klorür

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 12,500 IU; E671 Vitamin D3: 2500 IU

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E1 Demir (demir sülfat monohidrat): 50 mg; E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 2 mg; E3 Kobalt (kobalt karbonat monohidrat): 0.5 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 19 mg; E5 Mangan (mangan oksit): 105 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 90 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 0.2 mg

Sindirim destekleyiciler:

E1618 Endo-1,4-beta-ksilanaz: 560 TXU; 4a1600 3-fitaz: 500 FTU

Koksidiyostatlar:

51772 Narasin: 50 mg – Nicarbazin: 50 mg (Maxiban G160)

KULLANIM TALİMATI

Bu yem sadece minimum 14 günlük büyümekte olan broyler piliçlerin beslenmesi içindir. Sadece hedef hayvanlar için kullanınız.

Atlar için tehlikelidir.

Bu hayvan yemi ionofor içerir: Tiamulin gibi belirli bazı tıbbi maddelerle kullanılması olumsuz bir etki yapabilir.

Parti Numarası: 987654

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık :

İşletme onay no: α TR123456

Örnek 1b: Tam yem etiketi
(Minimum isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

XY Broyler Geliştirme Yemi

14-24 günlük büyümekte olan tavukların beslenmesi için tam yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%21	Metiyonin	%0.6
Ham selüloz	%3.5	Kalsiyum	%1.0
Ham yağ	%8.5	Sodyum	%0.15
Ham Kül	%5.5	Fosfor	%0.6
Lizin	%1.5	Metabolik Enerji	3000 Kcal/kg

BİLEŞEN LİSTESİ

Buğday, Kabuğu ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), tam yağlı soya (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Kolza tohumu, Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Dikalsiyum fosfat, Kalsiyum karbonat, Sodyum bikarbonat, Sodyum klorür

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 12,500 IU; E671 Vitamin D3: 2500 IU

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E1 Demir (demir sülfat monohidrat): 50 mg; E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 2 mg; E3 Kobalt (kobalt karbonat monohidrat): 0.5 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 19 mg; E5-Mangan (Mangan oksit): 105 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 90 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 0.2 mg

Sindirim destekleyiciler:

E1618 Endo-1,4-beta-ksilanaz: 560 TXU; 4a1600 3-fitaz: 500 FTU

Koksidiyostatlar:

E776 Salinomisin Sodyum (Socax mikroGranül): 70 mg

KULLANIM TALİMATI

Bu yem sadece minimum 14 günlük büyümekte olan etlik piliçlerin beslenmesi içindir. Sadece hedef hayvanlar için kullanınız.

Kesimden en az bir gün önce kullanımı bırakılmalıdır.

Atlar için tehlikelidir.

Bu hayvan yemi ionofor içerir: Tiamulin gibi belirli bazı tıbbi maddelerle kullanılması olumsuz bir etki yapabilir.

Parti Numarası: 987654

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık :

İşletme onay no: α TR123456

Örnek 2a: Tamamlayıcı Mineral Yem Etiketi
(Minimum isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün Kodu 3579

XY Süt sığırı mineral yemi

Laktasyondaki süt inekleri için tamamlayıcı mineral yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Kalsiyum	%8.0
Sodyum	%8.0
Fosfor	%6.0
Magnezyum	%8.0

BİLEŞEN LİSTESİ

Dikalsiyum fosfat, Kalsiyum karbonat, Sodyum klorür, Magnezyum oksit, Şeker kamışı melası

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 500,000 IU; E671 Vitamin D3: 100,000 IU

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 250 mg; E3 Kobalt (kobalt karbonat monohidrat): 60 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 2,000 mg; E4 Bakır (amino asit hidratları bakır şelat): 500 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 2,000 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 4,000 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 20 mg 3b8.11 Selenyum (inaktif selenyumlu mayanın organik formu): 10 mg

KULLANIM TALİMATI

Günlük hayvan başına 100 ila 150 g kullanın veya günlük rasyon formülasyonunda detaylandırıldığı gibi karışım rasyona ilave edin

Koyunların beslenmesinde kullanılmaz.

Parti Numarası: 876543

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık : 25 kg.

İşletme onay no : α TR123456

Örnek 2b: Tamamlayıcı Mineral Yem Etiketi

(İlave isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün Kodu 3579

XY Süt Sığırtı Mineral Yemi

Laktasyondaki süt inekleri için tamamlayıcı mineral yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Kalsiyum	%18.0
Sodyum	%8.0
Fosfor	%6.0
Magnezyum	%8.0
Klorür	%12.0
Ham Kül	%87.0

BİLEŞEN LİSTESİ

Dikalsiyum fosfat , Kalsiyum karbonat, Sodyum klorid, Magnezyum oksit, Şeker kamışı melası

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 500,000 IU; E671 Vitamin D3: 100,000 IU

3a700Vitamin E:2,000 mg

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 250 mg; E3 Kobalt (kobalt karbonat monohidrat): 60 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 2,000 mg; E4 Bakır (amino asit hidratları bakır şelat): 500 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 2,000 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 4,000 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 20 mg 3b8.11 Selenyum (inaktif selenyumlu mayanın organik formu): 10 mg

KULLANIM TALİMATI

Günlük hayvan başına 100 ile 150 g kullanın veya günlük rasyon formülasyonunda detaylandırıldığı gibi karışım rasyona ilave edin

Koyunların beslenmesinde kullanılmaz.

Parti Numarası: 876543

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık : 25 kg.

İşletme onay no : α TR123456

Örnek 3a: Tamamlayıcı Yem Etiketi
(Minimum isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün kodu 7654

XY Sığır Süt Yemi 18

Laktasyondaki süt inekleri için tamamlayıcı yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%18
Ham selüloz	%7.5
Ham yağ	%5.5
Ham Kül	%8.0
Sodyum	%0.4
Magnezyum	%0.5

BİLEŞEN LİSTESİ

Buğday, Arpa, distile edilmiş tahıl, Buğday yemi, Kolza tohumu küspesi, palm çekirdeği küspesi, melaslı kuru şeker pancarı posası, Kabuğu ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayrıt edici kimlik kodu), Ayçiçeği tohumu küspesi, Şeker kamışı melası, Kalsiyum karbonat, Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayrıt edici kimlik kodu), Sodyum klorür, Magnezyum oksit

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 8,000 IU; E671 Vitamin D3: 2,000 IU

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 5 mg; E3 Kobalt (kobalt karbonat monohidrat): 1 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 40 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 50 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 100 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 0,5 mg

KULLANIM TALİMATI

Kuru madde alımının maksimum %70'i olacak şekilde hayvan yemi ile birlikte kullanınız.

Koyunların beslenmesinde kullanılmaz.

Parti Numarası: 765432

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık :

İşletme onay no : α TR123456

Örnek 3b: Tamamlayıcı Yem Etiketi
(İlave isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün Kodu 7654

XY Sığır Süt Yemi 18

Laktasyondaki süt inekleri için tamamlayıcı yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%18
Ham selüloz	%7.5
Ham yağ	%5.5
Ham Kül	%8.0
Sodyum	%0.4
Magnezyum	%0.5
Bakır	55 mg/kg
Selenyum	0,55 mg/kg
Vitamin E	50 mg/kg

BİLEŞEN LİSTESİ

Buğday, Arpa, Damıtılmış tahıl, Yemlik buğday, Kolza tohumu yemi, palm çekirdeği küspesi expeller, melaslı kuru şeker pancarı posası, Kabuğu ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Ayçiçeği tohumu küspesi, Şeker pancarı melası, Kalsiyum karbonat, Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Sodyum klorür, Magnezyum oksit

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 8,000 IU; E671 Vitamin D3: 2,000 IU

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 5 mg; E3 Kobalt (kobalt karbonat monohidrat): 1 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 40 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 50 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 100 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 0,5 mg

KULLANIM TALİMATI

Kuru madde alımının maksimum %70'i olacak şekilde hayvan yemi ile birlikte kullanınız.

Koyunların beslenmesinde kullanılmaz.

Parti Numarası: 765432

Net Ağırlık :

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

İşletme onay no : α TR123456

Örnek 4: Tam Yem Etiketi

(ilave isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün Kodu 8642

XY Mısırcı zengin yumurta tavuk yemi

Yumurta tavuklarının beslenmesi için tam yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%17	Lizin	%0.85
Ham selüloz	%3.5	Metiyonin	%0.34
Ham yağ	%4.5	Metiyonin eşdeğeri	%0.45
Ham Kül	%12.5	Kalsiyum	%4.0
Vitamin E	20 mg/kg	Sodyum	%0.15
Bakır	20 mg/kg	Fosfor	%0.5
Enerji	11.50 MJ/kg		

BİLEŞEN LİSTESİ

Mısır (%40), Buğday, Kabuğu ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Ayçiçeği tohumu küspesi, Yemlik buğday, Kalsiyum karbonat, Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Dikalsiyum fosfat, Sodyum klorür, Sodyum bikarbonat

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 8,000 IU; E671 Vitamin D3:3,000 IU

3a700 Vitamin E:10 mg; Tiamin mononitrat (Vitamin B1): 1 mg; Riboflavin (Vitamin B2): 3 mg; Priksidin hidroklorid (Vitamin B6): 1 mg; Siyanokobalamin (Vitamin B12): 10 mg; Pantotenik Asit: 6 mg; Nikotinli asit: 6 mg; Folik asit: 1 mg; Kolin klorür: 50 mg

İz elementler (kaynağı parantez içinde yazılacak)

E1 Demir (demir sülfat monohidrat): 30 mg E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 1 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 5 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 90 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 60 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 0,2 mg

Amino asitler:

3.1.6. Metiyoninin hidroksi analogu: 1,500 mg (minimum %65 monomer ve toplam asitlerin %85'i)

Sindirim destekleyiciler:

E1602 Endo-1,4-beta-ksilanaz: 2,080 U; Endo-1,4-beta-glükanaz: 640 U; Endo 1,3(4)-beta-glükanaz :1,440 U; 4a1600 3-fitaz: 400 FTU

Renklendiriciler

E161b Lutein ve E161h Zeaksantin: 2 mg; E161i Sitranaksantin: 3 mg

KULLANIM TALİMATI

Bu yem sadece yumurta tavuklarının beslenmesi içindir.

Sadece hedef hayvanlar için kullanınız.

Parti Numarası: 654321

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık :

İşletme onay no : α TR123456

Örnek 5a: Üzerinde İddia Taşıyan Tam Yem Etiketi
(Minimum isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün Kodu 2468

XY Hindi Büyütme Yemi

Büyüme performansını ve yem dönüşümünü artırmak için 14-16 haftalık hindi beslenmesi için tam yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%19	Metiyonin	%0.35
Ham selüloz	%4.0	Metiyonin eşdeğeri	%0.50
Ham yağ	%5.0	Kalsiyum	%0.7
Ham Kül	%5.5	Sodyum	%0.17
Lizin	%1.4	Fosfor	%0.5

BİLEŞEN LİSTESİ

Buğday, Kabuğu ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayrıt edici kimlik kodu), kavrulmuş soya, Yemlik buğday, Arpa, Kolza tohumu küspesi, Kalsiyum karbonat, Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayrıt edici kimlik kodu), Dikalsiyum fosfat, Sodyum klorür

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 10,000 IU; E671 Vitamin D3: 2,000 IU

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E1 Demir (demir sülfat monohidrat): 100 mg E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 1 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 160 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 40 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 100 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 0,3 mg

Amino asitler:

3.1.6. Metiyonin hidroksi analogu: 2,000 mg (minimum %65 monomer ve toplam asitlerin minimum %85'i)

Sindirim destekleyiciler:

4a5 6-fitaz: 1,000 FTU

KULLANIM TALİMATI

Bu yem sadece 14-16 haftalık hindilerin beslenmesinde kullanılır.

Sadece hedef hayvanlar için kullanınız.

Parti Numarası: 543210

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık :

İşletme onay no : α TR123456

Örnek 5b: Üzerinde İddia Taşıyan Tam Yem Etiketi
(Minimum isteğe bağlı etiketleme detayları ve katkı maddeleri kategorileri ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün Kodu 2468

XY Hindi Büyütme Yemi

Büyüme performansını ve yem dönüşümünü artırmak için 5 -12 haftalık hindilerin beslenmesi için tam yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%19	Metiyonin	%0.35
Ham selüloz	%4.0	Metiyonin	%0.50
Ham yağ	%5.0	Kalsiyum	%0.7
Ham Kül	%5.5	Sodyum	%0.17
Lizin	%1.4	Fosfor	%0.5

BİLEŞEN LİSTESİ

Buğday, Kabuğu ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), kavrulmuş soya, Yemlik buğday, Arpa, Fırın ve pasta sanayi ürünleri, Kolza tohumu küspesi, Şeker kamışı posası, Kalsiyum karbonat, Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayırt edici kimlik kodu), Dikalsiyum fosfat, Sodyum klorür

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 10,000 IU; E671 Vitamin D3: 2,000 IU

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E1 Demir (demir sülfat monohidrat): 100 mg E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 1 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 160 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 40 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 100 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 0,3 mg

3.1.6. Metiyonin hidroksi analogu: 2,000 mg (minimum %65 monomer ve toplam asitlerin minimum %85'i)

Sindirim destekleyiciler:

4a5 6-fitaz: 1,000 FTU

KULLANIM TALİMATI

Bu yem sadece maksimum 12 haftalık hindilerin beslenmesinde kullanılır.

Sadece hedef hayvanlar için kullanınız

Parti Numarası: 543210

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık :

İşletme onay no : α TR123456

Örnek 6: Diyetetik Tamamlayıcı Yem (Özel Besleme Amaçlı Yem)
(Minimum isteğe bağlı etiketleme detayları ile)

XY Yem Fabrikası, Ostim, Ankara, Türkiye, PK 06100

Ürün Kodu 4567

XY Doğum Öncesi Süt İneği Yemi

Süt humması riskini düşürmek için kuru dönemde yavrulama öncesi süt ineklerinin beslenmesi için diyetetik tamamlayıcı yem

ANALİTİK BİLEŞENLER

Ham Protein	%24
Ham selüloz	%9.0
Ham yağ	%4.0
Ham Kül	%10
Kalsiyum	%0.4
Fosfor	%0.8
Magnezyum	%1.2
Sodyum	%0.5

BİLEŞEN LİSTESİ

Buğday yemi, Kolza tohumu küspesi, Buğday, Kurutulmuş şeker pancarı posası, Kabağı ayıklanmış soya küspesi (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayrıt edici kimlik kodu), Ayçiçeği tohumu küspesi, Şeker kamışı, Soya yağı (genetik yapısı değiştirilmiş soyadan elde edilmiştir+ayrıt edici kimlik kodu), Magnezyum oksit, Sodyum klorür, Dikalsiyum fosfat

KATKI MADDELERİ (kg'da)

Vitaminler

E672 Vitamin A: 25,000 IU; E671 Vitamin D3: 8,000 IU 3a700 Vitamin E: 500 mg

İz elementler (kaynak parantez içinde)

E2 İyot (kalsiyum iyot anhidrit): 8 mg; E3 Kobalt (kobalt karbonat monohidrat): 1 mg; E4 Bakır (bakır sülfat pentahidrat): 100 mg; E5 Mangan (Mangan oksit): 150 mg; E6 Çinko (çinko oksit): 300 mg; E8 Selenyum (sodyum selenit): 1.5 mg

KULLANIM TALİMATI

Bu yem düşük kalsiyuma sahip bir şekilde formüle edilmiştir. Sınırlı "yeşil" ot (6 kg KM/gün) ve istendiği kadar taze saman ile birlikte hayvan başına yavru lamadan 1 ila 4 hafta önce yavru lama öncesi süt ineklerinin beslenmesi için kullanılır.

Yavru ladıktan sonra beslenmeyi kesiniz.

Koyunların beslenmesinde kullanılmaz.

Yem kullanılmadan veya kullanım süresi uzatılmadan önce bir hayvan besleme uzmanı veya veteriner hekimin görüşü alınmalıdır.

Parti Numarası: 987654

En uygun Şubat/2014'den önce kullanılmalıdır.

Net Ağırlık : 25kg

İşletme onay no : α TR123456

EK-1

ETİKETLERDE İDDİALARIN (ÖZEL BEYAN) KULLANILMASI

Bu ek, etiketlerde iddiaların kullanılması ve sunumu ile ilgili olarak etiketlemeden sorumlu kişiye rehberlik yapar.

Bu bölümde yem işletmecilerine, alıcılara ve kuruluşlara rehberlik yapmak ve yardımcı olmak için iddialar nitelendirilmiştir.

1. İddianın kullanımı ile ilgili temel şartlar

Aşağıdaki şartların sağlanması koşulu ile etiketlerde bazı iddialara izin verilir:

- İddianın bir amacı olmalıdır
- İddia Bakanlık tarafından doğrulanabilir olmalıdır
- İddia karma yem kullanıcısı tarafından anlaşılır olmalıdır
- İddia kanıtlanabilir olmalıdır.
- İddia yanıltıcı olmamalıdır

2. Temel olarak bir iddianın tanımı

Karma yemin kendisi ile ilgili özel yapısı ve aşağıda belirtilen sahip olduğu diğer özellikleri ile ilgili olarak karma yemlerde bazı iddialarda bulunulabilir.

- Karma yemin görünüşü / prosesi;
- Karma yem kompozisyonu (yem katkı maddeleri veya yem maddeleri veya kombinasyonları; yem katkı maddeleri veya yem maddelerine uygulanan özel işlemler dahil olmak üzere)
- Karma yemin besinsel ve/veya analitik özellikleri;
- Karma yemin fonksiyonu.

Bir iddia karma yemin besin özelliği ve/veya fonksiyonel etkisine referans göstermekle beraber, hayvan performansı, hayvansal ürünlerin kalitesi ve sürü bakımı üzerindeki etkileri için de referans gösterebilir. Yapılan iddia doğrulanabilmeli ve aşağıdaki sınırlamalara uyulmalıdır.

Karma yemin etiketlenmesinde, yem katkı maddeleri mevzuatında izin verilen koksidiyostatlar veya histomonostatlar dışında, karma yemin hastalıkları engelleyeceği, iyileştireceği veya tedavi edeceği ile ilgili bir iddia yer alamaz.

Patalojik semptomların tedavisi ile ilgili olmayan besin dengesizliklerinin karşılanmasına dair iddialar kullanılabilir.

Yem katkı maddeleri mevzuatında yer alan katkı maddelerinin fonksiyonları ile ilgili iddialar, ister o katkı maddesinin tek başına oluşturduğu fonksiyondan, ister yem maddesine olan fonksiyonel etkisinden, isterse karma yem üzerindeki fonksiyonel etkisinden kaynaklansın, karma yemler için belirtilebilir.

Beslenme optimizasyonu ve fizyolojik destek ve koruma ile ilgili iddialara, Yönetmeliğin 12 nci maddesinin üçüncü fıkrasında listelenenler haricinde, izin verilir.

Yapılan bir iddiada bir yem katkı maddesi ve/veya yem maddesinin adı geçiyor ise bu maddelerin veya ürünlerin isimleri ve karma yemde kullanılan toplam miktarları etiket üzerinde görülebilir şekilde belirtilmelidir.

3. Bir iddianın kanıtlanmasına yönelik temel yaklaşım

Temel olarak bir iddianın kanıtlanması ve doğrulanması için aşağıdakilerden birinin veya daha fazlasının karşılanması gerekir :

- Formülasyonun iddiayı doğrulayacak yapıda olması
- Bilimsel literatür (bilirkişi makaleleri)
- Dünya çapındaki kurumların, otoritelerin bilimsel görüşleri ve yayınları (ör.EFSA, FDA, ulusal yem/gıda otoriteleri)
- Araştırma ve Geliştirme deneyleri
 - o Harici
 - o Kurum içi
- Uzun vadeli ve geniş ölçüde kabul görmüş kullanım

Yukarıda belirtilen iddia doğrulama yolları ile doğrulanması ve ispatlanması şartı ile aşağıdaki ifadeler yer verilebilir:

- “İştah açar”
- “günlük kilo alımını artırır”
- “yem dönüşüm oranını artırır”
- “yumurta sarısı rengindeki pigmentasyon artışını destekler”
- “sindirim organlarındaki hareketliliği artırarak bağırsak sağınımı/gevşemesini güçlendirir”

4. İddia çeşitleri

4.1. Besinsel ve bileşimsel iddialar

Bu tip bir iddianın amacı, esansiyel besin değerleri (enerji, proteinler, vitaminler, mineraller, vb) ile ilgili ihtiyaçların miktarsal ve niceliksel olarak karşılandığını veya karma yemin yapısında var olan bir fonksiyonu doğrulamak olmalıdır.

Karma yemde bulunan bir yem katkı maddesinin fonksiyonu ile ilgili bir iddia belirtildiğinde, o yem katkı maddesi iddia edilen fonksiyon için mevzuatta izin verilmişse ve o fonksiyonu yerine getirmek için yeterli miktarda ise, doğrulanması gerekmez.

Besinsel ve bileşimsel iddialar aşağıdakilerden herhangi birine veya bunların kombinasyonuna dayandırılabilir:

- Bir maddenin varlığına ya da yokluğuna bağlı olarak (yem maddesi, yem katkı maddesi, analitik bileşen)

Örnekler:

- “İçerir / sağlar / kaynağı / yoğunlaşır / [madde]si bakımından zengin” (ör. biokarbonat, asit tuzları, lipotropik maddeler, vitaminler, eser miktarda maddeler)
- “[Türler]in besinsel ihtiyaçlarına adapte edilmiş [madde ismi]ni içerir”
- “Doğal olarak [Madde] since zengindir.” (ör.beta-karoten)

- “[Madde] ile zenginleşir” (ör.bikarbonat, asit tuzları, lipotropik maddeleri, vitaminler)
- “[Madde] si yüksek” (ör.enerji, omega 3, çoklu doymamış yağ asitleri)
- “[Madde] si düşük” (ör.lif/selüloz, proteinler)
- ...
- Özel bir form, proses veya orijine sahip karma yemde mevcut olan bir yem katkı maddesi veya yem maddesi ile ilgili olarak

Örnekler:

- “Sindirimi kolay / faydalı / şelatlı / kaplamalı / rumen korumalı / mikronize [madde]” (ör.vitaminler, mineral, yem maddeleri)
- Karma yemin kalitesini arttıran özel bir üretim prosesi ile ilgili olarak

Örnekler:

- Isıl işlem görmüş
- Expanded, extrude
- Kaba öğütme yapılmış
- Peletlenmiş
- ...

4.2. Fonksiyonel iddialar

Bu iddialar hayvanın belirli fizyolojik fonksiyonları üzerine olan özel etkiler ile ilgilidir (büyüme, gelişme, vb.).

- Hayvanın fizyolojik fonksiyonlarını desteklemek veya güçlendirmek veya normal fizyolojik durumuna dönmesini sağlamak. Bu iddialar özel besleme amaçları ile ilgili iddialardan farklıdır.

Örnekler:

- Belirli bir yetiştirme evresinde (laktasyon, başlangıç, süten kesme, yumurtlama, kızgınlık) gerekli maddeleri sağlar
- Karaciğer fonksiyonuna katkı sağlar
- Kemik sağlamlığına katkıda bulunur
- Meme bütünlüğünün korunmasına katkıda bulunur
- Düzenli sindirimsel geçişe/hareketliliğe katkıda bulunur
- Hayvanlardaki bağışıklığa katkısı vardır/ pozitif etki yapar
- Özel bir fonksiyonu destekler (büyüme, kemikleşme, tüy oluşumu)
- Organlardaki yağ hareketliliğini kolaylaştırır
- İştahı artırır, sindirimi, üretimi geliştirir
- Yavrulama, doğum, yumurtlama, yumurtadan çıkmayı kolaylaştırır
- Emilimi, sindirilebilirliği, sindirimi (yem rasyonu, yağ) kolaylaştırır
- Organ yağ hareketliliği ve/veya kullanımını kolaylaştırır

- Bağırsak flora dengesini muhafaza eder
 - Optimize eder, uyumlu hale getirir (Rumen fermantasyonları)
 -ihtiyaçlarını karşılar (mikroflora)
 - ...a adaptasyonu geliştirir veyaetkilerini azaltır (özeleştirmek gerekirse. Ör. sıcak, soğuk)
 - Değişiklik durumlarında kolay geçişi/uyumu sağlar, yardımcı olur, geliştirir (yemde, siloda, çevrede, ortamda, iklim değişikliklerinde)
 - Dengeleyici/telafi edici büyümeyi veya yumurtlamayı sağlamaya yardımcı olur
 - Üreme döngüsünün başlamasını sağlar
 - Rumen faaliyetini kolaylaştırır veya sağlar. Rumen dengesini korur
 - Düzenli yağ metabolizmasına, cinsel faaliyete yardımcı olur
 - ...
- Hayvan performansının artırılması ile ilgili olarak
Örnekler
 - Büyümeyi artırır, kolaylaştırır, geliştirir
 - Hayvanların büyümesini geliştiren [madde] sini içerir
 - Kasların gelişmesine destek olur
 - Süt üretimini, süt ifrazatını destekler
 - Yumurtlama oranını artırır
 - ...
 - Karma yemin etkinliğinin artırılması ile ilgili olarak
Örnekler
 - Yem dönüşüm oranını düşürmeyi sağlar, yem dönüşüm oranını ... çerçevesinde düşürür
 - Yem verimliliğini artırır (yem dönüşüm oranı, azot tutulumu)
 - Fosfor emilimini geliştirerek, fitin fosfor sindirilebilirliğini arttıran fitaz içerir
 - Nişasta olmayan polisakkaritlerin sindirilebilirliğini arttıran [madde] yi içererek yemin enerji değerini artırır.
 - Diyetle yer alan ör. liflerin parçalanabilirliğini arttıran [madde] yi içerir
 - Dışkıların viskozitesini düşüren [madde] yi içerir.
 - ...

4.3. Çevresel etkiler veya hayvansal ürün kalitesi ile ilgili iddialar

Bu iddialar, karma yemin çevresel etkileri veya gıdanın kalitesinin artırılması (pigmentasyon, selenyum) ile ilgili iddialar olabilir

- Çevresel riskin azaltılması ile ilgili olarak
Örnekler
 - Altlığın kuru kalmasına yardımcı olur
 - Amonyak, metan emisyonunu azaltır
 - Fosfor, azot emisyonunu azaltır
 - Koku emisyonunu azaltır

- Daha iyi bir hayvan sağlığı, rekabet, dominantlık, hareket kabiliyetine katkıda bulunur
 - Çevreye faydalı bir etkisi olan fitin fosforun sindirimini arttıran “fitaz” içerir.
 - Çevredeki fosfor yükünü azaltan “fitaz” içerir.
 - ...
- Hayvansal ürünlerin (et, yumurta, süt, vb) kalitesinin (besin, duysal, mikrobiyolojik vb) artırılması ile ilgili olarak
Örnekler
 - Hayvansal ürünün kalitesini arttıran [madde] yi içerir
 - Yumurtanın / etin rengini iyileştiren [madde] yi içerir
 - Gıda ürünlerinde renk uyumunun gelişmesini sağlayan [madde] yi içerir
 - Etin oksidasyonunu sınırlar
 - Yumurta kabuğunun sertliğini artırır
 - Yumurta ağırlığını artırır

5. Yasaklı iddialar

Karma yemin etiketlenmesinde, yem katkı maddeleri mevzuatında izin verilen koksidiyostatlar veya histomonostatlar dışında, karma yemin hastalıkları engelleyeceği, iyileştireceği veya tedavi edeceği ile ilgili bir iddia yer alamaz.

Aşağıdaki ifadeler kullanılmamalıdır:

doz, dozaj, iyileştirir, tedavi eder, tedavi, çare, engeller, şifa bulur, vs.

EK-2**ETİKET BİLGİLERİNE İLİŞKİN ÖZET TABLO**

Aşağıda etiket üzerinde yer alacak etiketleme detaylarını gösteren özet bir tablo yer almaktadır. Tüm zorunlu etiketleme bilgileri (alıcının talebi üzerine verilen bilgi hariç) etiket üzerinde yer alır. Etiketle yer almayan etiketleme detayları alıcıya ek bir ortamda aktarılır. Alıcıların talepleri üzerine sağlanan bilgiler başka herhangi bir iletişim aracı kullanılarak iletilebilir.

Etikette yer alması gereken bilgiler (veya ambalajsız teslimatlar için ekli doküman)	Zorunlu	İsteğe bağlı
Ticari isim		X
Karma yemin çeşidi	X	
Etiketlemeden sorumlu yem işletmesinin ismi ve adresi	X	
Etiketlemeden sorumlu yem işletmesinin onay veya kayıt numarası	X	
Parti veya seri numarası	X	
Net miktar	X	
Kullanım talimatı	X	
Hedef hayvan türü ya da kategorisi	X	
Varsa belirli türler ile ilgili kısıtlamalar	X	
Minimum depolama ömrü, En uyguntarihinden önce kullanılmalıdır	X	

Karma Yem Özellikleri	Zorunlu	İsteğe bağlı
Yem maddelerinin ağırlık olarak azalan sırada beyanı (sadece isimleri)	X	
Etikette belirli bir yem maddesi vurgulanıyorsa (öne çıkarılıyorsa) o yem maddesinin yüzde olarak beyanı	X	
Yem maddelerinin yüzde olarak beyanı		X
Belirli özel yem katkı maddelerinin beyanı (isim, katkı miktarı, varsa tanımlayıcı numarası ve fonksiyonel grubun ismi)	X	
Yemin etiketinde kelimelerle, grafikte veya resimle ön plana çıkarılıp vurgulanıyor ise, yem katkı maddesinin mevzuattaki ismi ve katılan miktarı belirtilir.	X	
Diğer yem katkı maddelerinin isteğe bağlı olarak veya alıcının talebine göre beyanı (isim, katkı miktarı, varsa tanımlayıcı numarası, fonksiyonel grup veya kategori ismi)		X
Zorunlu besinsel bileşenler	X	
Bileşenler ile ilgili ek bilgi		X
İddialar		X